

Grov lógarbrot í EIK

EIK-MÁLIÐ Tað er ikki óvanligt, at greiningar av viðurskiftunum í bankum, ið eru yvirtiknir av Fíggjarligum Støðufesti vísa á viðurskifti, ið verða meldað til lógregluna. – Talan er um eitt lógarbrot av einum slíkum grovum karakteri, at vit meta okkum hava eina góða sak, sigur pressustjórin í Fíggjareftirlitinum

Rógvi Nybo

Í farnu viku kunngjórði danska Fíggjareftirlitið, at tað varð liðugt við greiningar av móðurfelagnum í gamla Eik Banka, Eik Banki P/F, og danska dótturbankanum, Eik Bank Danmark.

Í samband við greiningarnar varð komið fram á viðurskifti í danska dótturbankanum, ið vóru av slíkum álvara, at hesi nú eru meldað til bakmansløgreluna. Einku verður tó sagt um hvønn Fíggjareftirlitið hevur gjørt av at melda.

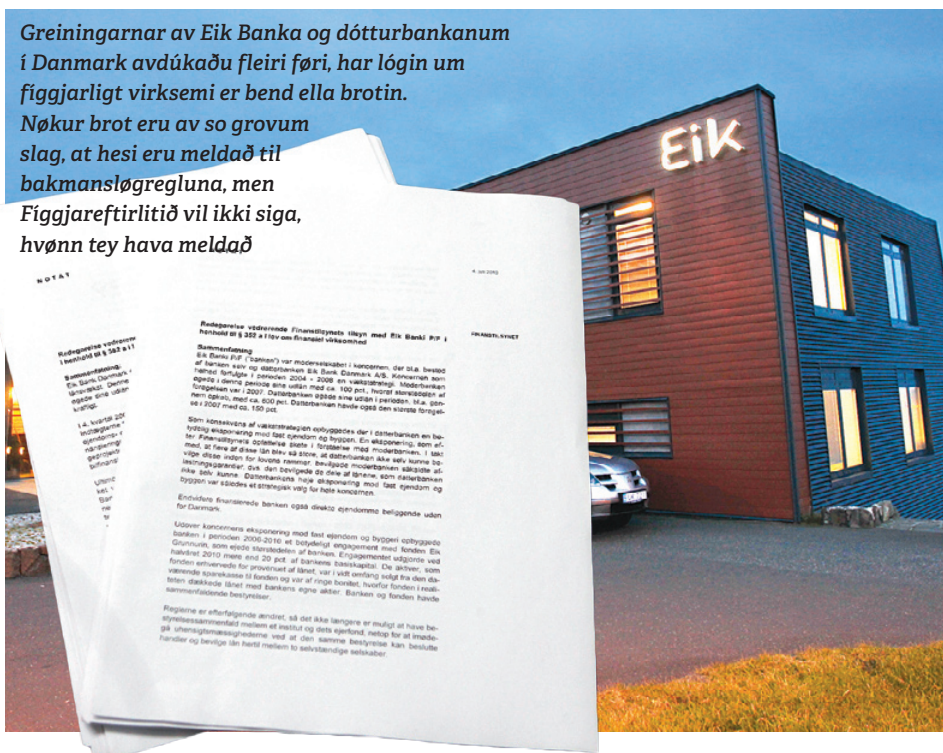
Óforsvarlig bankaleiðsla

Tað er tó greitt, at talan er um eitt álvarsligt mál, tá Fíggjareftirlitið velur at melda til bakmansløgreluna. Um tað eru hesi viðurskifti ella onnur, ið eru meldað til lógregluna, er ikki enn greitt. Men greiningarnar hjá Fíggjareftirlitinum vísa á fleiri álvarsom viðurskifti, ið ikki vóru í lagi í gomlu Eik konsernini, bæði í føroyska móðurfelagnum og danska dótturbankanum.

Eitt nú vísur greiningin av danska dótturbankanum, at leiðslan í bankanum kann ábyrgðast fyri at hava hildið áfram við bankavirkseminum

Greiningarnar av Eik Banka og dótturbankanum í Danmark avdúkaðu fleiri føri, har lógin um fíggjarligt virksemi er bend ella brotin.

Nøkur brot eru av so grovum slag, at hesi eru meldað til bakmansløgreluna, men Fíggjareftirlitið vil ikki siga, hvønn tey hava meldað

óforsvarliga leingi og eftir ta tíð, har advokaturin metti, at bankin ikki longur kundi liva upp til lógarfestu solvenskrøvnum (vónloysistíðspunktið).

Eisini vísur greiningin, at bankin í fleiri førum hevur brotið lógina um fíggjarligt virksemi. Eitt nú við at hava skyldur so stórar, at tær eru størri enn 25 prosent av basiskapitalinum - reelt hevði bankin í størsta fòrinum skyldur fyri eina upphædd,

ið svaraði til 57 prosent av basiskapitalinum.

Fordømi finnast

Kunningarstjórin í Fíggjareftirlitinum, Søren Møller Christensen, er fámæltur, tá vit royna at fregnast nærri um hesi viðurskifti, hvønn Fíggjareftirlitið hevur meldað, hvørji lógarbrotini eru og hvat næsta stigið er fyri Fíggjareftirlitið. Men sambært honum er tað ikki óvanligt, at Fíggjareftirlitið

kemur fram á viðurskifti, ið føra til melding til bakmansløgreluna, eftir at Fíggjarligt Støðufesti hevur gjøgnumgingið og ruddað upp í kollsigldum bankum.

Tað er tó greitt, at talan skal verða um álvarslig brot á lóggávuna, áðrenn hesi verða meldað til bakmansløgreluna at kanna nærri.

– Eg kann siga somikið sum, at talan er um eitt groft lógarbrot, ið er av slíkum slag og álvara, at vit meta okkum

Øktu útlánini við 600 prosentum

Í tíðarskeiðinum frá 2004 til 2008 fylgdi samlaða Eik-samtakið eini vakstrarætlan. Móðurfelagið, Eik Banki økti í hesum tíðarskeiði útlánini við umleið 100 prosentum, harav bróðurparturin av vøkstrinum var í 2007. Dótturbankin, Eik Bank Danmark, økti í sama tíðarskeiði, eitt nú gjøgnum uppkeyp, síni útlán við umleið 600 prosentum. Bara í 2007 økti danski dótturbankin síni útlán við 150 prosentum.

hava eina góða sak, tá vit veija at lata málið víðari til bakmansløgreluna, sigur Søren Møller Christensen, kunningarstjóri í Fíggjareftirlitinum.

Fode peikaði á leiðsluna

Ein onnur advokatgreining av viðurskiftunum í Eik Banki Føroya P/F, ið advokaturin Carsten Fode stóð fyri frá 2010 til 2011, og sum skuldi greina týðningarmestu orsökirnar til, at bankin kollsigldi, vísti eisini á fleiri álvarsom viðurskifti í bankanum.

Tann kanningin nevndi fleiri lyklapersónar í bank-

anum við navni, eitt nú forstjórán Marner Jacobsen, stjórnarnar Brian Toft, Søren Møller Christensen, Jesper Clausen og Kim Sandberg, umframt fleiri nevndarlimir, og munnaði út í einum sakarmáli við endurgjaldskravi móti fleiri táverandi og lyklapersónum í Eik Banka.

Um tað eru hesi somu fólk, ella onnur, ið nú eru meldað til bakmansløgreluna, bar ikki til at fáa svarað frá Fíggjareftirlitinum. Mett verður, at Fíggjareftirlitið við hesum nú er liðugt við viðgerðina av gamla Eik Banka og danska dótturbankanum, Eik Bank Danmark.

Følsk vørumerking

BURÐARDYGD Upsaveiðan hjá reiðaríðunum Faroe Origin og JFK hevur fingið MSC-góðkenning sum burðardyg. – Eitt herðaklapp til fiskidagaskipanina, siga reiðaríðini. – Ikki burðardygt, sigur Havstovan

Rógvi Nybo

– Seinastu stovnsmetingar vísa, at hóast gýtingarstovnurin er væl fyri, so er veiðutrýstið væl hægri enn tað, sum er tilmælt. Tað merkir, at støðan er ikki haldbær í longdini.

Tað var greiði dómurin hjá Jákupi Reinert, fiskifrøðingi á Havstovuni, um tað, at privati felagsskapurin MSC, ið arbeiðir fyri altjóða burðardyggu fiskiskapi, nú hevur givið upsaveiðuni hjá JFK og Faroe Origin bláa stemplið.

Í farnu viku buðu reiðaríðini JFK hjá Hanusi Hansen og Faroe Origin hjá Annfinni Olsen til tíðindafund í sambandi við, at umsitingin av fiskiveiðu eftir upsa í føroyskum havøki fær altjóða góðkenning sum burðardyg veida frá góðkenningarstovninum Marine Stewardship Council, MSC.

Samstundis varð stórutdentur lagdur á, at hetta er fyrstu ferð, at fiskiveiða undir føroyski fiskidagaskipanini fær hesa góðkenning.

Havstovan vil hinvegin ikki ordiliga kennast við, at hetta er eitt stórt fet fyri fiskidagaskipanina sum heild – og tíðans heldur fyri upsaveiðuna.

Stór tilgongd at takka

Veiditrýstið eftir upsa er framvegis ov høgt undir Føroyum, og í tilmælunum til fiskidagar í 2013/2014 mælti Havstovan herfyri til at skerja fiskidagatalið hjá bólki 2, ið serliga fiskar eftir upsa, við 10 prosentum. Og sambært fiskifrøðinginum Jákup Reinert er orsøkin

til at MSC góðkennir upsaveiðuna tann, at tilgongdin til upsastovnin hevur verið væl omanfyri miðal at kalla øll árin síðan 2000, og at stovnurin tí tolir eitt høgt veiðutrýst.

– Fyri at verða heilt víst, so er neyðugt at minka um veiðitrýstið. Skipanin í Føroyum byggir á fiskidagar, og tí skal dagatalið skerjast. Antin beinanveg, sum ICES mælir til, ella lýðandi yvir fleiri ár, sum Havstovan mælir til, sigur Jákup Reinert.

Breið umhvørvisgóðkenning

MSC-góðkenningin er ein breið umhvørvisgóðkenning, ið byggir á triggjarhættir. Eitt er hvussu stovnarnir hava tað. Hitt er hvussu umhvørvisvinaligur fiskiskapurin er, og tað síðsta er hvussu fiskiskapurin verður skipaður í praksis. Síðani verða stig givin fyri hetta, og her lá upsafiskiskapurin væl omanfyri tey minstukrøv, ið MSC setir.

– Men tá hugt verður eftir støðuni í stovninum

og veiðutrýstinum, tá haldi eg ikki, at vit kunnu reypa okkum av fiskidagaskipanini, sigur Jákup Reinert. Hetta skal tó ikki tulkast sum ein fullkomilg kollðóming av fiskidagaskipanini.

– Klára vit at regulera dagatalið soleiðis, at veiðutrýstið og stovnarnir verða sambært teimum tilmældu virðunum, so kann mann siga, at skipanin er góð, staðfestir Jákup Reinert, fiskifrøðingur á Havstovuni.

rogvi@sosialurin.fo